

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

Л.М. Шимановська-Діанич
(ініціали, прізвище)

«30» червня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

освітня програма «Бізнес-адміністрування»
спеціальність 073 «Менеджмент»
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
ступінь вищої освіти бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена та
рекомендована до використання в освітньому
процесі на засіданні кафедри менеджменту
Протокол від «30» червня 2022 року № 7

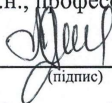
Полтава 2022

Укладач:

Гусаковська Т.О., к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Бізнес-адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» ступеня бакалавр, д.е.н., професор

Л.М. Шимановська-Діанич

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«30» червня 2022 року

ЗМІСТ

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2 Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	12
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	23
Розділ 6. Інформаційні джерела	26
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	27

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1.1. Опис навчальної дисципліни «Основи менеджменту»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Місце в структурно-логічній схемі підготовки: Пререквізити: Економічна теорія, мікро- та макроекономіка, Введення в професійну діяльність та історія менеджменту Постреквізити – Комунікаційний менеджмент в бізнесі, Адміністрування підприємств, Організаційна поведінка, Мотиваційний менеджмент, Операційний та виробничий менеджмент, Стратегічний менеджмент	
Мова викладання	українська	
Статус дисципліни обов'язкова		
Курс/семестр вивчення	2 курс/3, 4 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС -10. Кількість модулів - 4		
Денна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість: 300.		
- лекції: 40		
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 80		
- самостійна робота: 180		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): 3 семестр – ПМК, 4 семестр - екзамен		
Заочна форма навчання		
Кількість годин: загальна кількість: 300.		
- лекції: 8.		
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 10.		
- самостійна робота: 282.		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): 3 семестр - ПМК, 4 семестр - екзамен		

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни - формування цілісної системи знань про суть управління організацією, методи та інструментарій менеджменту та набуття практичних навичок щодо їх застосування для забезпечення ефективного процесу управління.

Таблиця 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
ПРН 03. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства. ПРН 04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень. ПРН 05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації. ПРН 06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень. ПРН 07. Виявляти навички організаційного проектування. ПРН 08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 09. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.	ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 09. Здатність активно вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК16. Здатність планувати та управляти часом СК 01. Здатність визначати та описувати характеристики організації. СК 02. Здатність аналізувати результати діяльності організації та бізнесу, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК 03 Здатність визначати перспективи розвитку організації та бізнесу. СК 05. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. СК 06. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо, формувати та підтримувати корпоративну соціальну відповідальність бізнесу.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації. ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності. ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	СК 07. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту у сфері бізнесу. СК 08. Здатність планувати діяльність бізнес-організації та управляти часом. СК 09. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. СК 10. Здатність оцінювати виконувани роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал бізнес-організації. СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми бізнесу та бізнес-організації, формувати обґрунтовані рішення.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Менеджмент як наука: сутність та процес

Тема 1. Менеджмент як соціальне управління

Поняття менеджменту, його сутність і характерні ознаки. Основні категорії менеджменту. Предмет менеджменту. Схема управлінських зв'язків у системі управління. Складові частини та види менеджменту.

Предмет курсу, його структура, цілі і завдання. Взаємозв'язок курсу з іншими дисциплінами.

Менеджер в організації. Трактуювання терміну «менеджер». Класифікація груп менеджерів. Категорії менеджерів. Порівняльна характеристика менеджера з підприємцем.

Управлінські ролі менеджера. Класифікація та опис ролей менеджера за Г. Мінцбергом: міжособистісні ролі, інформаційні ролі, ролі, пов'язані з прийняттям рішень.

Вимоги, які пред'являють до сучасного менеджера в різних країнах світу: професійні, особистісні, ділові. Характеристика компонентів особистості.

Тема 2. Еволюція управлінської думки

Шляхи становлення та етапи розвитку теорії та практики управління. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Сучасні підходи до управління. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні. Характеристика інтегрованих підходів до управління (системний підхід, процесний підхід, ситуаційний підхід).

Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Поняття закону та закономірності в менеджменті. Вплив об'єктивних економічних законів на менеджмент. Вплив законів інших наук на менеджмент. Система закономірностей менеджменту. Еволюція принципів менеджменту. Сучасні принципи менеджменту. Роль принципів менеджменту в сучасних умовах господарювання.

Тема 4. Організація як соціальне утворення

Поняття організації. Загальні ознаки та властивості організації. Формальна та неформальна організація. Сутність та основні риси формальної організації. Причини виникнення та принципи функціонування організацій. Еволюція організацій.

Типи організацій. Корпоративна та індивідуалістська організації. Еджократична організація. Багатовимірна організація. Партиципативна організація.

Підприємство як суб'єкт і об'єкт підприємницької діяльності. Типи підприємств в Україні.

Концепція життєвого циклу організацій. Закони організації.

Внутрішнє середовище організації. Взаємозв'язок внутрішніх змінних. Зовнішнє середовище організації.

Культура організації. Структурні елементи та властивості організаційної культури. Функції організаційної культури. Види організаційної культури.

Тема 5. Система методів менеджменту

Сутність методів менеджменту як сукупності способів впливу керуючої системи на керовану. Класифікація методів менеджменту. Економічні методи менеджменту. Організаційно-розпорядчі методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Комплексне використання методів менеджменту.

Тема 6. Функції та технологія менеджменту

Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Загальні (основні) та конкретні (спеціальні) функції менеджменту і взаємозв'язок між ними. Класифікація і характеристика функцій менеджменту.

Процес управління та його особливості. Управлінський цикл. Управлінські процедури.

Модуль 2. Загальні функції менеджменту

Тема 7. Планування як загальна функція менеджменту

Теоретична сутність та зміст планування як функції менеджменту. Системний характер планування. Основи планування в організації. Класифікація та типологія планів, форми планів та принципи їх розробки.

Місія і цілі в управлінні організацією, особливості цілевстановлення. Основні вимоги до цілей в організації. Бар'єри на шляху планування та способи їх подолання.

Стратегічне планування як основа стратегічного управління. Сутність стратегії підприємства та порядок її розробки. Типи стратегічних альтернатив, їх характеристика. Процес реалізації стратегічного плану.

Особливості тактичного та оперативного планування.

Тема 8. Організація як загальна функція менеджменту

Сутність та зміст функції менеджменту «організація». Сутність та зміст понять категоріального апарату менеджменту - «делегування», «повноваження», «обов'язки», «права», «відповідальність». Лінійні та апаратні повноваження. Ефективність розподілу повноважень.

Сутність та етапи організаційного проектування.

Види і типи організаційних структур управління: ієрархічна, функціональна, лінійна, матрична, штабна. Переваги і недоліки окремих типів та видів організаційних структур.

Тема 9. Мотивація як загальна функція менеджменту

Сутність та зміст мотивації та її основних елементів: потреби, мотиву, стимулу, інтересу, винагороди. Первинні концепції та сучасні теорії мотивації. Засоби мотиваційного впливу. Психологічні аспекти мотивації. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми. Помилки і шляхи мотивування в сучасних організаціях. Особливості функціонування мотиваційного механізму в сучасних умовах. Системи і форми оплати праці. Досвід мотивації у провідних компаніях світу.

Тема 10. Контроль як загальна функція менеджменту

Сутність контролю і його значення в процесі управління. Невизначеність і попередження виникнення кризових ситуацій. Класифікація контролю в управлінні.

Типи контролю в організації: попередній, поточний та зворотній контроль. Види і методи контролю. Загальна характеристика принципів контролю.

Процес контролю і характеристика його основних етапів: встановлення стандартів; порівняння досягнутих результатів з встановленими стандартами; використання методу по принципу виключення; вимір результатів; оцінка інформації про результати; можливі дії за результатами контролю.

Характеристика ефективного контролю: стратегічна направленість контролю; орієнтація й результати; відповідність справі; своєчасність контролю; гнучкість контролю.

Бар'єри контролю і роль менеджера в організації ефективного контролю.

Модуль 3. Управління груповими процесами

Тема 11. Групова динаміка та основи формування колективу

Теоретична сутність поняття «колектив»: основний і первинний колектив. Групова структура колективу: формальні і неформальні групи. Стадії створення колективу та їх загальна характеристика. Структура колективу: адміністративно-виробнича, соціальна, соціально-психологічна. Функції колективу: економічні, соціальні, політичні.

Розвиток неформальних груп та їх характеристика. Шляхи підвищення ефективності функціонування формальних і неформальних груп. Типи формальних груп - командна група керівника і функціональна група; робоча (виробнича) група; комітети (спеціальні і постійні). Фактори, що впливають на ефективність роботи групи: розмір, склад, групові норми, згуртованість, групова однотайність, конфліктність, статус і функціональні ролі членів групи.

Тема 12. Влада, вплив і лідерство як соціально-економічні явища

Поняття впливу. Форми і значення впливу в процесі управління. Форми впливу та їх характеристики: через страх, через винагороду, через традиції, через харизму, через розумну віру в знання і компетентність, через переконання, через участь. Необхідність і сутність влади в менеджменті. Джерела і основи влади в організації.

Особиста і посадова влада. Характеристика різних типів влади: традиційна, харизматична, легальна, експертна, влада примусу, влада винагороди, влада ресурсу, влада зв'язків, влада інформації. Баланс влади та особливості його реалізації.

Природа лідерства, його складові та ознаки. Теорії лідерства і їх еволюція.

Стиль управління (керівництва) і його вплив на ефективність діяльності організації.

Тема 13. Управління конфліктами, стресами і змінами в колективі

Природа конфлікту в організації. Типи конфлікту: внутрішньо-особистісні конфлікти, міжособистісні, між особистістю і групами, між групові конфлікти. Причини конфліктів в організації. Природа стресу.

Управління конфліктною ситуацією. Структурні методи вирішення конфлікту. Міжособистісні стилі вирішення конфліктів.

Об'єкти організаційних змін: цілі, структура, технологія, завдання, люди. Управління організаційними змінами. Причини опору і змінам та методи їх подолання. Організаційний розвиток. Передумови організаційного розвитку, участь в організаційному розвитку різних категорій працівників.

Модуль 4. Зв'язуючі елементи в менеджменті

Тема 14. Управлінські рішення в менеджменті

Природа управлінських рішень та їх класифікація: організаційні, запрограмовані, незапрограмовані, компромісні. Підходи до прийняття управлінських рішень.

Загальна характеристика процесу прийняття управлінських рішень. Інформація як початковий імпульс прийняття рішення. Характеристика проблемної ситуації і факторів, які до неї призвели. Стан формування рішення. Особливості реалізації рішення. Структуризація процесу розробки прийняття складних рішень. Рівні прийняття управлінських рішень.

Моделювання в процесі прийняття управлінських рішень. Типи моделей: математичні, аналогові, фізичні. Етапи моделювання та особливості їх реалізації. Методи прийняття управлінських рішень: платіжна матриця, дерево рішень. Особливості прийняття групових управлінських рішень. Організація виконання управлінських рішень.

Тема 15. Комунікації та інформація в управлінні

Сутність і умови комунікацій в управлінні. Комунікації між організацією і середовищем, між рівнями управління і підрозділами організації. Комунікаційний процес. Елементи процесу комунікацій, етапи процесу комунікацій. Види комунікаційних мереж. Загальна характеристика комунікаційних стилів.

Поняття інформації, її види і значення в процесі управління. Загальна характеристика основних понять категоріального апарату менеджменту: дані, інформація, інформаційний масив, інформаційний потік. Типи інформації. Вимоги

до інформації в сучасних умовах господарювання. Властивості інформації. Технологія інформаційної діяльності. Особливості інформації на операційному, стратегічному та управлінському рівнях. Види інформаційних технологій.

Тема 16. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті

Роль бізнесу у суспільстві. Сутність соціальної та юридичної відповідальності. Еволюція соціальної відповідальності у бізнесі. Прибуток та ефективність. Пряма соціальна дія. Етика і сучасне управління. Підвищення показників етичної поведінки.

Тема 17. Ефективність менеджменту

Сутність та види ефективності управління і діяльності організації. Концепції визначення ефективності менеджменту організацій. Підходи до оцінки ефективності управління. Системи показників визначення ефективності менеджменту організацій. Напрями підвищення ефективності управління та діяльності організації.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни «Основи менеджменту»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Менеджмент як наука: сутність та процес					
Тема 1 «Менеджмент як соціальне управління» Лекція 1 1. Поняття менеджменту, його сутність і характерні ознаки. 2. Інструменти та методи менеджменту. Цілі і задачі менеджменту 3. Менеджер в організації. Рівні управління. Менеджер і підприємств.	2	Тема 1 «Менеджмент як соціальне управління» Практичне заняття 1 1. Поняття менеджменту, його сутність і характерні ознаки 2. Управлінська праця як складова управлінської діяльності. 3. Трагування терміну «менеджер». Класифікація груп менеджерів. Три категорії менеджерів. 4. Функції менеджера в процесі управління	2	Ознайомитись із додатковим теоретичним матеріалом, рекомендованим викладачем. Провести функціональний аналіз діяльності менеджера. Провести порівняльну характеристику менеджера та підприємця. У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	10
Тема 2 «Еволюція управлінської думки» Лекція 2	2	Тема 2 «Еволюція управлінської думки»	2	Дати письмову характеристику організаційно-технічним принципам управління Генрі Форда. Здійснити	8

1. Шляхи становлення та етапи розвитку теорії та практики управління 2. Сучасні підходи до управління 3. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні		Практичне заняття 2 1. Шляхи становлення та етапи розвитку теорії та практики управління 2. Сучасні підходи до управління 3. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні	порівняння принципів управління Г. Форда, Ф. Тейлора та А. Файоля. Підготувати повідомлення на теми «Основний внесок та недоліки школи наукового управління», «Основний внесок та недоліки класичної школи управління», «Основний внесок та недоліки школи людських відносин та школи поведінкових наук» «Теорія організаційної культури: загальна характеристика: особливості розвитку теорії організаційної культури; особливості застосування теорії в сучасних умовах господарювання» « Г.Кунц і його погляди на теорію управління з позицій управляючого». У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	
Тема 3 «Закони, закономірності та принципи менеджменту» Лекція 3 1. Поняття закону та закономірності в менеджменті та їх вплив на менеджмент підприємства. 2. Система закономірностей у менеджменті 3. Сучасні принципи менеджменту	2	Тема 3 «Закони, закономірності та принципи менеджменту» Практичне заняття 3 1. Поняття закону та закономірності в менеджменті та їх вплив на менеджмент підприємства. 2. Система закономірностей у менеджменті 3. Сучасні принципи менеджменту.	2 Підготувати повідомлення на теми: Еволюція принципів менеджменту Роль принципів менеджменту в сучасних умовах господарювання У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	9

Тема 4 «Організація як соціальне утворення» Лекція 4 1. Поняття організації. Сутність і основні риси організації. 2. Типи організацій 3. Підприємство як суб'єкт і об'єкт підприємницької діяльності 4. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних 5. Зовнішнє середовище організації. Оцінка факторів зовнішнього середовища 6. Характеристика стадій життєвого циклу організації.	2	Тема 4 «Організація як соціальне утворення» Практичне заняття 4-6 1. Поняття організації. Причини виникнення та принципи функціонування організації. 2. Загальні ознаки організації 3. Типи організацій 4. Характеристика стадій життєвого циклу організації 5. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних 6. Зовнішнє середовище організації. 7. Взаємозв'язок факторів внутрішнього і зовнішнього середовища 8. Поняття, структурні елементи та властивості організаційної культури 9. Функції організаційної культури 10. Класифікація організаційної культури	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Еволюція організацій. 2. Властивості організацій 3. Моделі теорії організації. 4. Сучасна організаційна парадигма. 5. Закони та принципи організації 6. Класифікація виробничо-господарських організацій 7. Структурні елементи та властивості організаційної культури. 7. Закони бюрократизації організації - закони Паркінсона. 8. Концепції, які мають відношення до структури організації. 9. Особливості утворення сітєвих організацій. У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	10
Тема 5. «Система методів менеджменту» Лекція 5 1. Економічні методи менеджменту. 2. Організаційно-розпорядчі методи менеджменту. 3. Соціально-психологічні	2	Тема 5. «Система методів менеджменту» Практичне заняття 7-8 1. Економічні методи менеджменту. 2. Організаційно-розпорядчі методи менеджменту. 3. Соціально-психологічні методи менеджменту.	4	Підготувати повідомлення на теми: 1. Планування як головний важіль методів управління 2. Економічні стимули та особливості їх реалізації У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	7

методи менеджменту.		4. Комплексне використання методів менеджменту			
Тема 6. «Функції та технологія менеджменту» Лекція 6 1. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. 2. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. 3. Процес управління та його особливості. Управлінський цикл	2	Тема 6. «Функції та технологія менеджменту» Практичне заняття 9 1. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. 2. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. 3. Процес управління та його особливості. Управлінський цикл	2	Підготувати повідомлення на теми: 1. Загальні (основні) та конкретні (спеціальні) функції менеджменту і взаємозв'язок між ними. 2. Механізм управління Управлінські процедури У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	10
Модуль 2. Загальні функції менеджменту					
Тема 7 «Планування як загальна функція менеджменту» Лекція 7-8 1. Функція менеджменту - планування: сутність, основи планування в організації. 2. Місія та цілі в управлінні організацією, особливості встановлення та реалізації	4	Тема 7 «Планування як загальна функція менеджменту» Практичне заняття 10-12 1. Сутність та зміст функцій менеджменту «планування». 2. Процес планування в організації та характеристика його основних етапів 3. Місія та цілі в організації 4. Зміст і переваги стратегічного планування. Поняття стратегії	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Бар'єри на шляху планування та способи їх подолання 2. Взаємозв'язок місії і цілей організації У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	10

3. Стратегічне планування як основа стратегічного управління 4.Тактичне планування		5. Загальна характеристика процесу стратегічного планування 6. SWOT-аналіз: сутність і методика проведення 7. Стратегії організації та процес їх реалізації 8. Тактичне та оперативне планування 9. Бізнес-план та особливості його складання	3. Концепція управління за цілями 4.Сучасні методи планування на прикладах провідних організацій світу. 5. Особливості впровадження системи планування на підприємстві чи в організації Виконати індивідуальне практичне завдання.	
Тема 8 «Організація як загальна функція менеджменту» Лекція 9 1. Сутність та зміст організації як функції менеджменту 2. Делегування, відповідальність, повноваження 3. Основи організаційного проектування 4. Характеристика різних типів організаційних структур: переваги та недоліки	2	Тема 8 «Організація як загальна функція менеджменту» Практичне заняття 13-15 1.Сутність та зміст організації як функції менеджменту 2. Делегування, відповідальність, повноваження 3. Лінійні та апаратні повноваження 4. Ефективність розподілу повноважень 5. Сутність організаційної структури управління. Елементи структури. 6. Характеристика різних типів організаційних структур: переваги та недоліки. 7. Принципи побудови організаційних структур 8. Фактори, що впливають на побудову організаційних структур	6 Підготувати повідомлення на теми: 1. Основні положення моделі характеристик роботи Дж. Р. Гекмена та Г. Р. Олдгема 2. Поняття і класифікація типів департаменталізації 3. Організація розподілу повноважень. 4. Організаційна діяльність та континуум можливих рішень в процесі організаційної діяльності У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	10

		управління 9. Загальна характеристика елементів проєктування організації			
Тема 9 «Мотивація як загальна функція менеджменту» Лекція 10 1. Сутність мотивації, її основні елементи і мотиваційний процес. 2. Змістовні теорії мотивації 3. Процесуальні теорії мотивації 4. Стимулювання праці: принципи; види; форми 5. Системи і форми оплати праці	2	Тема 9 «Мотивація як загальна функція менеджменту» Практичне заняття 16-18 1. Сутність та зміст основних елементів мотиваційного механізму 2. Значення та еволюція поняття «мотивація» 3. Змістовні теорії мотивації 4. Процесуальні теорії мотивації 5. Особливості практичного застосування теорій мотивації в сучасних умовах 6. Психологічні аспекти мотивації 7. Матеріальні потреби як основа зовнішнього винагородження 8. Системи і форми оплати праці 9. Досвід побудови систем мотивації праці в провідних компаніях світу	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Психологічні аспекти мотивації 2. Особливості функціонування мотиваційного механізму в сучасних умовах. 3. Застосування методів задоволення потреб вищих рівнів 4. Некономічні методи мотивації У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	10
Тема 10 «Контроль як загальна функція менеджменту» Лекція 11 1. Сутність контролю і його значення в процесі управління. 2. Типи, види і методи кон-	2	Тема 10 «Контроль як загальна функція менеджменту» Практичне заняття 19-20 1. Сутність контролю і його значення в процесі управління.	4	Підготувати повідомлення на теми: 1. Шляхи підвищення ефективності контролю в організації 2. Управління за відхиленнями 3. Інформаційно-управлінські системи у плануванні та контролі У дистанційному курсі виконати	10

тролю 3. Загальна характеристика принципів контролю. 4. Система контролю та умов її ефективного функціонування.		2. Типи, види і методи контролю. 3. Загальна характеристика принципів контролю. 5. Процес контролю і характеристика його основних етапів 6. Характеристика ефективного контролю 7. Бар'єри контролю і роль менеджера в організації ефективного контролю		практичне завдання та пройти тестування за темою.	
Модуль 3 «Управління груповими процесами»					
Тема 11 «Групова динаміка та основи формування колективу» Лекція 12 1. Групи та їх класифікація. Причини виникнення груп 2. Сутність поняття «колектив», його структура, функції і основи формування 3. Фактори, що впливають на ефективність роботи групи	2	Тема 11 «Групова динаміка та основи формування колективу» Практичне заняття 21-23 1. Групи та їх класифікація 2. Причини виникнення груп 3. Теоретична сутність поняття «колектив». Структура колективу 4. Стадії створення колективу та їх загальна характеристика. 5. Фактори, що впливають на ефективність роботи групи 6. Особливості управління неформальними групами	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Розвиток неформальних груп та їх характеристика. 2. Шляхи підвищення ефективності функціонування формальних і неформальних груп. 3. Модель управління неформальними групами Д. Хоманса У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	13
Тема 12 «Влада, вплив і лідерство як соціально-економічні явища»	4	Тема 12 «Влада, вплив і лідерство як соціально-економічні явища» Практичне заняття 24-26	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Авторитет керівника і методи його підвищення 2. Правила ефективного переконання.	13

Лекція 13-14 1. Сутність та особливості керівництва 2. Поняття впливу, форми і значення в процесі управління 3. Необхідність і сутність влади в менеджменті. Форми влади керівників. 4. Природа лідерства, його складові та ознаки. Теорії лідерства і їх еволюція. 5. Стиль управління (керівництва) і його вплив на ефективність діяльності організації.		1. Типи керівників та їх загальна характеристика 2. Поняття впливу, форми і значення в процесі управління 3. Необхідність і сутність влади в менеджменті: джерела і основи влади в організації. 4. Характеристика різних видів влади: традиційна, харизматична, легальна (законна), експертна влада, влада примусу, влада винагороди, влада ресурсу, влада зв'язків, влада інформації. 5. Природа лідерства, його складові та ознаки. 6. Теорії лідерства і їх еволюція. 7. Стиль керівництва, сутність, види та їх характеристика.		3. Стилі управління по Лайкерту. 4. Управлінська решітка Блейка і Мутона. 5. Сучасні теорії лідерства і керівництва. 6. Сучасні вимоги до лідера і керівника 7. Модель ситуаційного лідерства Херсея і Бланшара 8. Концепція лідерської поведінки Танненбаума-Шмідта У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	
Тема 13 «Управління конфліктами, стресами і змінами в колективі» Лекція 15 1. Природа конфліктів в організації, типи конфліктів. 2. Природа стресу. 3. Управління конфліктною ситуацією. 4. Природа організаційних змін. 5. Організаційний розвиток.	2	Тема 13 «Управління конфліктами, стресами і змінами в колективі» Практичне заняття 27-29 1. Природа конфлікту в організації. Внутрішньоособистісні конфлікти, міжособистісні, між особистістю і групами, між групові конфлікти. 2. Причини конфліктів в організації. 3. Методи вирішення конфлікту. 6. Природа стресу.	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Шкала оцінок соціальної адаптації 2. Методи вольового управління стресом в процесі управлінської діяльності У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	12

		7. Управління організаційними змінами. 8. Причини опору змінам та методи їх подолання 9. Організаційний розвиток. Участь в організаційному розвитку різних категорій працівників			
Модуль 4. Зв'язуючі елементи в менеджменті					
Тема 14. Управлінські рішення в менеджменті Лекція 16-17 1.Поняття управлінських рішень, їх види. 2.Підходи до прийняття управлінських рішень і вимоги до них. 3.Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень 4.Основні етапи розробки і прийняття управлінських рішень 5.Моделі і методи розробки управлінських рішень 6.Організація виконання управлінських рішень	4	Тема 14. Управлінські рішення в менеджменті Практичне заняття 30-33 1. Природа управлінських рішень та їх класифікація 2. Підходи до прийняття управлінських рішень та їх загальна характеристика. 3. Вимоги, що висуваються до управлінських рішень 4. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. 5.Основні етапи розробки і прийняття управлінських рішень 6.Моделювання в процесі прийняття управлінських рішень 7.Методи прийняття рішень 8.Особливості групового прийняття управлінських рішень 9.Основні правила функціонування команди при розробці і прийнятті управлінських рішень	8	Підготувати повідомлення на теми: 1. Методи творчого пошуку альтернатив при прийнятті управлінських рішень 2. Модель прийняття рішень Врума-Йстонна 3. Модель прийняття рішень Врума-Джаго 4. Оцінка ефективності управлінських рішень У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	11

		10. Організаційно-психологічна структура команди 11. Організація виконання управлінських рішень			
Тема 15 «Комунікації та інформація в управлінні» Лекція 18 1. Сутність і умови комунікацій в управлінні. 2. Процес комунікацій, види, стилі і мережі. Комунікаційні бар'єри і шляхи їх подолання. 3. Поняття інформації, її види і значення в процесі управління. 4. Вимоги до інформації та технологія інформаційної діяльності.	2	Тема 15 «Комунікації та інформація в управлінні» Практичне заняття 34-36 1. Сутність і умови комунікацій в управлінні. 2. Види комунікацій 3. Комунікаційний процес 4. Комунікаційні мережі 5. Загальна характеристика комунікаційних стилів 6. Перешкоди на шляху міжособистісних комунікацій 7. Методи вдосконалення комунікацій. 8. Сутність інформації та її види 9. Вимоги до інформації в сучасних умовах господарювання 10. Технологія інформаційної діяльності	6	Підготувати повідомлення на теми: 1. Типи комунікаційних співрозмовників та особливості спілкування з ними 2. Вміння слухати та вміння говорити як запорука ефективних комунікацій в організації. 3. Шляхи удосконалення мистецтва спілкування 4. Особливості надходження, утворення і використання інформації на рівнях менеджменту. 5. Носії, операції та процедури оброблення інформації в процесі менеджменту	13
Тема 16 «Соціальна відповідальність та етика в менеджменті» Лекція 19 1. Роль бізнесу у суспільстві. 2. Сутність соціальної та юридичної відповідальності.	2	Тема 16 «Соціальна відповідальність та етика в менеджменті» Практичне заняття 37-38 1. Еволюція соціальної відповідальності у бізнесі.	4	Підготувати повідомлення на теми: 1. Соціальне планування як метод менеджменту 2. Корпоративна соціальна відповідальність та її значення для успіху бізнесу У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти	12

3. Етика і сучасне управління. 4. Підвищення показників етичної поведінки.		2. Прибуток та ефективність. Пряма соціальна дія. 3. Аргументи «за» і «проти» соціальної відповідальності 4. Етика в менеджменті		тестування за темою.	
Тема 17 «Ефективність менеджменту» Лекція 20 1. Сутність та види ефективності управління і діяльності організації 2. Концепції визначення ефективності менеджменту організацій. 3. Підходи до оцінки ефективності управління Системи показників визначення ефективності менеджменту організацій 4. Напрями підвищення ефективності управління та діяльності організації	2	Тема 17 «Ефективність менеджменту» Практичне заняття 39-40 1. Сутність ефективності управління і діяльності організації 2. Концепції визначення ефективності менеджменту організацій. 3. Підходи до оцінки ефективності управління 4. Системи показників визначення ефективності менеджменту організацій 5. Напрями підвищення ефективності управління та діяльності організації 6. Моделі організацій та ефективність	4	Підготувати повідомлення на теми: 1. Ефективність менеджменту організації, критерії та методи її оцінювання 2. Соціальна ефективність управління У дистанційному курсі виконати практичне завдання та пройти тестування за темою.	12
Всього, годин	40		80		180

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Система поточного і підсумкового контролю має за мету оцінювання рівня сформованості тих чи інших компетентностей та досягнення програмних результатів навчання за навчальною дисципліною «Основи менеджменту».

Компетентність як інтегрований результат індивідуальної навчальної діяльності студентів, формується на основі оволодіння ними змістовими (знання), процесуальними (уміння) і мотиваційними компонентами, його рівень виявляється в процесі оцінювання.

Визначення рівня сформованості дисциплінарних компетентностей (результатів навчання) здійснюється за: певним розділом (темою) робочої програми навчальної дисципліни; практичними заняттями (контрольна робота, перевірка та захист індивідуального завдання, тестування тощо).

Об'єктами контролю є: робота студентів на лекціях, практичних, заняттях, якість та своєчасність виконання індивідуальних і домашніх завдань, поточних модульних робіт.

Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється при проведенні лекцій, практичних, перевірки виконання індивідуальних і домашніх завдань та має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни та оцінювання набутих компетентностей.

Під час проведення лекцій застосовуються такі методи контролю, як усне опитування студентів з питань, визначених планом лекцій та пов'язаних з матеріалом попередніх лекцій, дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та інше.

При проведенні практичних занять – контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами біля дошки та «малими групами» практичних завдань і проблемних ситуацій та інше.

Поточний контроль виконання студентами індивідуальних і домашніх завдань здійснюється за допомогою перевірки науково-педагогічним працівником результатів розв'язання ситуаційних завдань.

Поточний контроль, який застосовується під час проведення поточних модульних робіт, здійснюється при перевірці виконання відповідних тестів в письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу, при перевірці виконання практичних ситуацій в письмовій формі тощо.

Підсумкове оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни в третьому семестрі здійснюється у формі підсумкового модульного контролю (ПМК, залік) у четвертому семестрі – у формі екзамену.

З метою мотивації студентів до активного та якісного виконання усіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані бали у розмірі до 10 % від загальної підсумкової оцінки, коефіцієнт мотивації (0,1). Мотивація студентів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки

студентів і робочою програмою з навчальної дисципліни незалежно від результатів виконання. Застосування та конкретне значення коефіцієнту мотивації пізнавальної діяльності студентів визначається науково-педагогічним працівником кафедри враховуючи активність студента при вивченні навчальної дисципліни (відвідування навчальних занять, виконання різних видів навчальної діяльності, виконання поточних модульних робіт, участь у науково-дослідній роботі тощо).

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни наведено в табл. 5. Шкала оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни наведена в табл. 6. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни наведена в табл. 7.

Таблиця 5. Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
3 семестр	
Модуль 1 (теми 1-6): відвідування занять (1 бал); захист домашнього завдання (3 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (6 балів); тестування (4 бали); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 7-10): відвідування занять (1 бал); захист домашнього завдання (3 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (6 балів); тестування (4 бали); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом за семестр	100
4 семестр	
Модуль 3 (теми 11-13): відвідування занять (1 бал); захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); виконання навчальних завдань (3 бали); завдання самостійної роботи (4 бали); тестування (3 бали); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 4 (теми 14-17): відвідування занять (1 бал); захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); виконання навчальних завдань (3 бали); завдання	30

самостійної роботи (4 бали); тестування (3 бали); поточна модульна робота (10 балів)	
Екзамен	40
Разом за семестр	100

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Таблиця 7. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь в предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5
	2. Участь в конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, всеукраїнських, міжнародних	5
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	5
	4. Ведення конспекту	3
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках	10
	2. Участь в наукових студентських клубах	10
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, всеукраїнських, міжнародних	10
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, всеукраїнських, міжнародних	10

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні

1. Волківська А.М., Осовська Г.В. Корпоративна культура в системі управління підприємством. *Topical issues of practice and science*. 2021. №26. С. 257-262.

2. Гусаковська Т.О., Рибалко-Рак Л.А., Букань О.П. Підходи та методи оцінки ефективності управління підприємством. Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі: Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, (Кременчук, 15-17 березня 2021 року). Кременчук, КрНУ, 2021. 81 с. (С. 36-37). <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10881>.

3. Довгань Л.Є., Ведута Л.Л., Шкробот М.В. Сучасні концепції управління організаціями. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 278 с.

4. Калінін А., Колісніченко Р., Гавриленко О. Мотивація праці в сучасних умовах: економічні, психологічні та правові аспекти. *Наукові перспективи*. 2022. №1(19). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1018>

5. Копитко М., Михаліцька Н., Верескля М. Корпоративна культура як стратегічний напрям управління підприємством в умовах сучасних викликів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №2(62). С. 92–99. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-62-92-99>

6. Кошій О.В. Оптимізація організаційних структур вітчизняних підприємств. *Економічний форум*. 2021. №4. С. 70-78.

7. Кузнецова Т.О. Менеджмент: теорія і практика. Львів : Магнолія-2006, 2017. 293 с.

8. Ладонько Л. С., Михайловська О. В., Філіпова Н. В. Менеджмент: теорія та практика : навч. посібник. Київ : Кондор, 2015. 268 с.

9. Менеджмент : навч. посіб. / Н.С. Краснокутська, О.М. Нашекіна, О.В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.

10. Мошек Г. Є., Ковальчук М. М., Поканєвич Ю. В. Менеджмент: навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 550 с.

11. Основи менеджменту: Конспект лекцій: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. 166 с.

12. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент : підручник. Київ : Кондор, 2015. 563 с.

13. Печеник Р.М., Гусаковська Т.О. Особливості управління конфліктами в процесі командування. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення

якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік (м. Полтава, 13–14 квітня 2022 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2022. Ч. 2. 322 с. (С. 10-14).

14. Рудь В. А., Гуткевич С.О. Менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 312 с.

15. Шерстюк Р. Організаційна культура управління: адхократія, компетентність і лідерство / Роман Шерстюк, Ігор Стойко, Віктор Паляниця. *Соціально- економічні проблеми і держава*. 2022. Вип. 1 (26). С. 37-45.

16. Шкільняк М. М., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: навч.посіб. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.

Додаткові

1. Гусаковська Т.О., Лотиш А.В. Ефективність управління підприємством у взаємозв'язку її соціальної та економічної складових. *Матеріали X Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління (Полтава, 19-20 листопада 2020р.)* URL: <http://www.economicstoday2020.ukrbb.net/viewtopic.php?f=16&t=6>

2. Копитова І. В. Комунікації як основа механізму управління. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5/6. С. 146–151.

3. Менеджмент організацій: навч. посіб. / Укладачі: Л.Є. Довгань, І.П.Малик, Г.А.Мохоцько, М.В. Шкробот. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 271 с.

4. Назарчук Т. В., Косіюк О.М. Менеджмент організацій: навч. посібник. Київ : Центр учб. л-ри, 2015. 560 с.

5. Подольчак Н. Ю. Стратегічний менеджмент : навч. посібник. – 2-ге вид., зі змін. та допов. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 424 с.

6. Солоненко Ю., Куца, Я. Оптимізація організаційної структури управління підприємством. *Фінансовий простір*. 2021. №4. 136-145.

7. Хміль Ф.І. Менеджмент : підручник. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.

8. Шатун В.Т. Основи менеджменту: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 376 с.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів – відсутнє.

3. Дистанційний курс «Основи менеджменту», який розміщено у програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (<https://el.puet.edu.ua/>).